

М.НИКОЛАЕВА,
научный сотрудник специального отдела.

Лингвист-ученый С.А. Новгородов
төрөөбүтэ 110 сылын туолуутугар

"КЭРИЭС ТЫЛБЫН КЭБИСПЭТ БУОЛААРЫН, КЭРЭМЭС ДОБОТТОРУОМ!"

Быйыл олунньуга сахалыы суругу-бичиги төрүттээбит, сахалартан бастабын лингвист-ученый Семен Андреевич НОВГОРДОВ төрөөбүтэ 110 сылын Саха сирин общественноһа кинигэ билиэтээтэ. Лингвист төрөөбүт күнүтэр-олунньу ый 13-гэр Дьукускайга Суорун Омоллоон аатынан Опера уонна балет академическай театрыгар бу үбүлүйүмү даатаны билиэтээтин ытылыһа. Ити дыһаһы республика киин бэчээтэ, улууспут хаһыата, телевидение кииник сырдаттылар. Итини таһынан оскуолаларга, тэрилтэлэргэ бичээрдэр, диспуттар, араас түмсүүлэр тэрилиннилэр. Улууспутугар "Ийэ тыл" түмсүү тэрийинитинэн "Уус-ураа тыллаах дьиз кэргэн" конкурсу ытылыһа.

Олунньу 28 күнүгэр Болтоно нэһилиэгин олохтоохторо биэр дойдубуларга С. А. Новгородов төрөөбүтэ 110 сылыгар ананымт үбүлүйүтүк декаданы түмүктүүр бичээргэ муһуннулар. Сахаларга элбэх билиилээх дьону бичээт Болтоно нэһилиэгэр С. А. Новгородов төрөөбүт үбүлүйүтү билиэтээтин өрүү да үөрүүлээх, кэрэ-бэлэс сыл буолааччы. Бу сылы дараастыһанан эһил Күн Дьирбикэ төрөөбүтэ 100 сылын, 2004 сылга Дьуон Дьаһылы 90, Василий Яковлев 70 сылларын, онтон Михаил Досордууар 100 сылын билиэтээтэ турда. Онон улуу убайдар үөрүүлээх дааталарга суолу талаччинан, ааны аһааччынан буолар.

Сахалыы сиринэн-туомунан кыргыттылыт сценаттан уурбут-туппут курдук дыл-дыл кестүүмнээх, ыл-ыраас сээрэлээх, холку-намын көрүнтээх Семен Андреевич

Новгородов төрөөбүт үбүлүйүтү дьонун-сэргитин дьикти көрөн олорор. Бу олус табыллан онгоһуллубут матириэти чуралчылар ытыктыр художникты Василий Николаевич Дьячковский онорбутун махталынан билиэттибит.

Үбүлүйүтэ ананымт үөрүүлээх бичээри Терентий Кардашевский С.А. Новгородов байыта суруйбут "Төрөөбүт соруугум" дьон хоһоонун дьиргиттиилээхтик, өрө көтөрүллүлээхтик ааҕан астын сааланы толору мустубут болтонолор ылы-чыл баран, улаханлык долгуйан туран илтиһилэр. Кырдык даҕаны, олохтоохтор бары сүүрүйэр, ытыктыр улуу алаастарыгар Чуораайытпа төрөөн-үөскөн күрсүнүн астыт уоллара төрөөбүт соруугунан "Үөскээбит кэскилим, төрөөбүт соруугум дьон саа эрэйдээх саргыны салайарга санаан сылдьабын" дьон кытаанах, бигэ санааны

ылыммытын хоһоонунан эпитет алынарылаах, итэҕитини-лээх.

Сцената дьоро кизһэ кыттыны ыла кэлбит маддыттар ыгырыллан табыстылар. Бастабын эбэрээ тылы ылбыт Саха Республикатын үтүөлээх учуутала, билиилээх публицист Михаил Спиридонович Иванов-Багдарыин Сулба: "Болтонолор дьоллоох дьонут, манньк улуу килилээхтэтинэн кээн туттуохтаахпыт", — дьон бэйэтин этитин саҕалаата. Сагыны киин С. А. Новгородовы саха норуотун сайдымытын бигэ акылаатын түгэсэбит иһинэн сыаналаата. Отучча эрэ сааһыгар өлбүт Семен Андреевич сахалыы-суругу бичиги төрүттээбитэ хорсун быһыынан буолар, бу кир-

би кэмгэ киин аатын-суолун, онорбут улуу дьылаатын ахтан-санаан ааһарбыт сэмэй сөптөөх дьизэ. Олохтоохтору кэрэ-бэлэс даатанан эбэрээтэ туран, олохтоох библиотекка бэйэте суруйбут кинигэлэрин бэлэҕэтэ.

Болтонолор биэр дойдубуларга, Россия Суруйааччыларын союгуун чилиһэ, СР културатын үтүөлээх үлэһитэ, П. А. Ойуунускай аатынан Государственной бириэмнээ лауреата, улуус бочуоттаах гражданина Семен Андреевич Попов-Сэмен Тумат эбэрээ тылын этэн туран, олохтоохтору С. А. Новгородов уруксу өтүгүтү дьонго-сэргэбэ кестүбэтэх, кээн билимгэ тахсыбатах хаартыскаларын ирдэһэн булбутун көрдөрөөтө. Хас биирдийи

хаартыскатын хантан булбутун, онко кимнээх, хайа кэмгэ түспүтүтүн бэрэ ымыктаан-чымыктаан кэпсээбитэ истэргэ сүрдээх интэриһинэй буола. Сэмен Тумат болтонолор билиилээх дьоннорун үйэтигингэ биллэр-көстөр, улахан өлгөөлөө. Дьуон Дьаһылыттан саҕалаан биэр дойдубулар суруйааччыларын хомуурунньуктарын, кинигэлэрин саҕаттан бэчээттэтэ, биллэр түстөрү-кээн элбэх актылары, ыстатыйалары суруйда. Бу сырыыга хаан-уруу аймага, биэр дойдубуларга буолан туран С. А. Новгородов олоһун, үлэтин туһунан фотальбом онорторон таһаартарар былааннабын билиһиннэрдэ. Онко аналлаах матириалы мустут, бэчээккэ бэлэмнээбит. Үл-ханы көтүрүннээх сахалар биэр кээн туттар кинигит туһунан сонун, бэртээхэй ис хоһоонноох альбом-кинигэ күн сирин көрүүтү.

Сагыны тылы улуустаабы "Ийэ тыл" түмсүү салайааччыта, эмээ болтонолор биэр дойдубуларга Любим Алексеевна Пермякова ылар. Киин Саха Республикатын бастабы Президентэ М. Е. Николаев Ыйаарынан С. А. Новгородов төрөөбүт күнэ-олунньу 13 күнэ "Ийэ тыл уонна сурук-бичик күнүнэн" биллэриллибитэ ученай-лингвист, киин үлэтин урдуктук сыаналааһын, ийэ тылга суолта бэрлиһинин туһунан дьон билиэтээтэ.

Быйыл саас төрүттэммитэ 130 сылын билиэтээтээх С. А.

Новгородов аатынан Чуралчы орто оскуолатын директора Василий Николаевич Коркин эбэрээ тыл этэн туран, олохтоох оскуолаттан билиилээх дьоннорун туйахтарын хатараччылар үнэ турдуннар дьон албаата, бэлэбин туттарда. Улуус дьаһалтатын баһылыгы солбуйааччы Иван Иванович Яковлев Саха национальнай библиотекатыгар С. А. Новгородов аатын интэртэргэ туруорсар былааннахтарын, сыллата улууска саха тылын бырааһынньыгы ытыллар буолбутун билиһиннэрдэ, бырааһынньыгынан эбэрээтээтэ. Болтоно нэһилиэгин баһылыга Гаврил Гаврилович Лебедев быйыл сайын буолуохтаах үбүлүйүтүк ытылаах бэлэмнээбитэ, С. А. Новгородовы үйэтигингэ ханнык үлэлэр барыахтаахтарын билиһиннэрдэ, кэлбит маддыттарга махталын биллэһэн туран өйдөбүннүк бэлэх туттарда.

Дьоро кизһэ ылаан ырыа, хомбон хоһоон, үлүү-бичиги аргыстаах олохтоохтор уонна маддыттар холбоһуктаах концертарынан түмүктэннэ.

А. СЛЕПЦОВ.

Хаартыскаларга: М.С. Иванов — Багдарыин Сулба (үлөс хаһас), С.А. Попов — Сэмен Тумат (үлөс) эбэрээ тыл этэлэр; алаара — улуустаабы "Уус-ураа тыллаах дьиз кэргэн" конкурсу лауреаттара Слепцовтар дьиз кэргэн.

АЙЫЛ Уруйдааммыт көрсүөбүт!

(С.А. Новгородов кэриэһигэр)

Элэй Боотур эһэбит
Элэнэ эбэбит үстүн
Соборууттан устан иһэн
Соргу тостор быатыгар
Мөксөр долгун суруйуэ
Мүүһү тулпут суруктарын

Норуотугар төһүнэрбит
Новгородов убайыт
Төрөөбүтэ сүүс уон сыла
Төгөрүөз туолуутун
Убаастааммыт
өйдүү-саныы

Уруйдааммыт көрсүөбүт!

Манга тааска суруллубут
Түгү былыргы суруктардын
Төһө даҕаны күл бүгүн
Умнуллубутун да иһин,
Новгородов алфавита
Норуот хараһын аспыта,
Сага олох сырдыта
Сайды суолун ыйбыта,
Саха кырта-хартата

Сага суруука тииспитэ,
Новгородов алфавитын
Норуот биһирини этэ.

Убай, бастыг көлүөнэ
Ол суругунан уороммита,
Саха бастыг кинигэтэ
Бэчээттэнэн испитэ...
Ону баара олох долгунэ
Эмээ саба ыспыта,
Саха суругун-бичигин

Иккитин мүнү тулпута,
Бүтүн, дьэ, ол суругу
Музейга эрэ көрөбүн,
Улуу сэрим саллааттарын
Суруктарынан буларым...

Ол да буоллар, ол алфавит
Олоһун сүтэн хаалбатах,
Норуот өйүн мэгэтигэр
Сотуллубаттык суруллубут,
Ону кытта убайыт

Өндөрөй Сэмэнин аата
Өлбөт-сүлпөт манга тааска
Суруллубаттык

суруллубут.
Төрөөбүтэ сүүс уон сыла
Төгөрүөз туолуутун
Убаастааммыт
өйдүү-саныы
Уруйдааммыт көрсүөбүт!

2002 с.

"Мин Сахам сирэ -- XXI үйэбэ"

ЧАКЫР ЭМИЭ БИИР ДЬОРО КҮНЭ

Уонча сыл санаа бабата, сырдык ыра онгостубут сага уһууаан дьыһа бүтэн үлэбэ киирарин билиһиннэр дьоро күнгэ ыгырылаах маддыттар, нэһилик олохтоохтору муһуннулар. Сага дьыһа киирэр лиантэни кырылар чизэ улуус баһылыгы солбуйааччыгар И.И.Яковлева, үөрэх управлениетин начальнигар Е.С.Сидорова, олохтоох "Күнчээнэ" уһууаан сөбүдүссөйгэр, РФ норуотун үөрэҕиритин туйгунугар В.К.Еремеевага тиксэ. Тутуу биригэдьимэ Д.Д.Васильев кулуус тылын уһууаан сөбүдүссөйгэр Варвара Константиновнага туттарбытын кэннэ бары сага уһууаан дьыһагы киирбит. Билигин М.И. Ширяева салайар сахалыы таҕаһы кэппит тойуксуттар ансамбллара эбэрээтэни көрсөр. Детсадка- уһууаанга уһууаан үлэлээбит тойуксут Лебедев И.К. аал уоту аһатан, тойук туйаан өлгөһү. Тойуксуттарбыт арымаах алааһынан айах тулпуктарын сизэн матиригэтэ-матигэтэ уоктаах кымыһан көмүсүтүн аһарыт.

Дьоро иккэбит үөрүүлээх чаһа Сыннаһан киинигэр саҕалаанар. Бастаһан уһууаан кырдыаһа үлэһиттигэр А.К.Адамовага, К.С.Флегонтовога үйэ аһардаах үбүлүйүтүнэн эбэрээтэни үөрэх управлениета, уһууаан коллектива Эбэрээ суруктары, бэлэҕэти туттардылар. Еремеева В.К. Сыннаһан киинин, Чел олох киинин, уһууааны тулпут биригээдэлэри салайыт тутуу маастарыгар Д.Д.Васильева, тутаччы уолаттарга, маддытын улахан

каменү онгорор спонсордарытыгар В.Н.Филиппова, В.П.Карпова, Дьукускай куоракка, Чуралчы салиннээтигэр олорор биэр дойдубуларга "Чакыр" түмсүүлэрин салайааччыларыгар А.Е.Григорьевага, М.Н.Матвеевага, сөлүсөт исполкомун председателинэн үлэлээбит Е.К.Еремеевага, нэһилик урукку баһылыктарыгар А.М.Кириллинга, И.А.Филипповага, күс-көмө буолбут биригэдьимэ дьонго, олохтоохтору, улуус, нэһилик тэриитэлэригэр улахан махталын эттэ.

Үтүө дьыһаа хамсааһынга киллэрбит кылаатын иһин өйдөбүннүк эһаҕары улуус баһылыгы солбуйааччы И.И.Яковлев, Д.Д.Васильева, К.К.Еремеева, Н.Н.Кириллинга, тутуу, архитектура министре Ю.Буслаев иһин баһаабыт Бочуотунай грамоталарын Д.Д.Васильева, А.В.Михайлова улуустаабы капиталнай тутуу управлениетин начальнига А.М.Кириллин туттардылар. Тутаччыларга, бириддиһэн дьонго, "Күнчээнэ" уһууаанга, Варвара Константиновнага тус бэйэтигэр элбэх Эбэрээ,Махтал суруктары, бэлэҕэти туттаралларыгар тыл этэччилэр чакырдар түмсүлээхтэтин, үтүө дьыһаа хамсааһын төһө да үлэһит олохтон саҕаламтатаһын иһин, бу кэскиллээх үлэни улуус үрдүнэн биэр бастаһынан кээн далааһыннаахтык ытарбытын хайбаһан, махтанан билиэтээтилэр. Истэ, көрө олорон мин, кырдыаһа киһи, үөрдүм, долгуйдум... уонча бу сурук суруйдум.

Николай ФИЛИППОВ.

Чакыр.

ОБОЛОРГО БЭРТЭЭХЭЙ БЭЛЭХ

Чуралчы салиннээтин "Октябрьскай" түөлбөтигэр "Мин республика -- XXI үйэбэ" хамсааһын чэрчитинэн туолулубут оҕо баскетбольнай площадкаҕын үөрүүлээхтик аһыы буола.

Аһыгы ирдэбилгэ эппиттир тутууу түөлбө олохтоохторун кордөлүүтөрүнэн улуустаабы ЖХХ управлениетин кытта салиннээ ис-тас көстүүтэ тупсаһай буоларыгар кыһаллар Макаров И.Г. дьуоһаардаһан онгортордо. Сергей Макаров, Андрей Зверстов, Рустам Васильев, уот тардытыгар ЖХХ управлениетин электрэгэ Монастырев П.П., Руслан Иванович Макаров салалтатынан үлэлээтилэр. — дьон кэспир түөлбө салайааччыта Р.С.Попова.

Площадка аһыны кыһыл лиантэтин ЖХХ управлениетин отделе начальнига Макаров В.Д., биригээдэ аатыттан Макаров И.Г., олохтоохтортон Макаров В.Д. үөрүүлээхтик кырыдылар. Чуралчы салиннээтин түөлбөлэри кытта үлэбэ специалиһа Феофанова Т.Н. тутаччыларга, түөлбө салайааччытыгар Попова Р.С.махтал билиһиннэр, сэмэй бэлэҕэти туттарда.

Олохтоохтору спорттиһай инвентерынан улуус дьаһалтатын спорка отдела, үөрэх управлениета, оҕо спорттиһай оскуола, дьарыктаах буолуу кииниттэн, Дьукускайтан Попов Г.С. көмө онордулар.

Маһаа былаан баһылыгынан бастабы кураһаһын үөрэнээччилэр сааскы сыннаһаһаһынан кэмигэр, мини-футболга ытылыһа.

"СО" корр.

[illegible]

М. Васильев 1906 г. IV Хатыны наһилэстэр
бүтэ. Аҕата Митрофан Чаппадаһа
экс. биллибит киһи. Киһи эһэстэ Сүөтүр Чап-
паны сатым-хотуу, саханы тоһуйдак,
экс. өйдөөк киһи этэ. Киһи Ойуунускай.

АТЫН ҮЙ

Солонгез орто оскуола

ЭТНУСЫН ТҮӨЛҮҮЛЭГ

[illegible]

АА
АКТ

АХТАН, САНААН
ААЧЫАХТАРА

Участник олимпиады
в 1947 году.
С 1947 года
в ЛО-ка Улан-
удэ.
Р-актор Мыр-
инга, Москва-
Уд-от диспанси-
рирован.
Иван Никола-
евич.
Орлов, Борис
Николаевич.
Тамара Ула-
севича.
1967 года.
Ка Мухомов-
С И Т А Н
Торжествен-
но, а так-
же на фести-
вале филли-

[illegible][illegible][illegible]

Министр образования, науки и культуры Республики Беларусь
Григорьев, Николай Александрович

[illegible][illegible]

ИЙЭ ТЫЛ КҮРЭБЭР

С.А.Новгородов төрөөбүтү 110 сылын туолуугар аналалар дьаһаллар улуустугулар тэрээһиннээхтик ытыллаллар. Ол курдук, олунньу 27 күнүгэр "Аман өс" араатардыт оролор курстанилара буолан ааста. Бу сыллата ытыллар күрэтэни быйыл саха бастаы лингвист-ученайыгар аналла. Манна улуус 14 ороолоролорунан 70 оро кыттыны ыла. Нагараа-далааһын саастарынан, дакылаат суруллубут тылыннар наараданан буолла. Дьүүлүрү сүбэ улуустаагы үөрэх управлениетин, "Знание" общество тэрлэтэтин үлэһиттэрэ, сурулааччы Сэмэн Тумат, саха тылын учууталлара оролдулар. Нуучча тылын дакылааттаабыттарга кыра бөлөххө С.Мирбабаев (ЧОО) бастаата, иккити Л.Лобанова (Арыылаах), үсүтү Н.Павлова (ЧОО) ытыллар. Орто бөлөххө П.Васильев (ЧУГ) I, А.Яковлева (Сыланг) II,

Г.Сивцев (Сыланг) III миэстэлэри ытыллар. Огон үрдүкү кылаастарга гимназия үөрэнэччилэрэ С.Федоров I, А.Сивцев II, С.Макаров III миэстэлэргэ табыстылар. Сахалы араатарга А.Тарабукина (Мугудай) бастаата, иккис С.Балишев (Алабар), үлүс А.Протодьяконов (Алабар) буолулар. Орто сүбүк кылаастарга А.Яковлева (Сыланг) бастаа, П.Васильев (ЧУГ) иккис, Н.Григорьева (ЧОО) үлүс миэстэлэри ытыллар. Улахан бөлөххө гимназияттан А.Сивцев бастаа, Л.Савина иккис, үлүс А.Гоголева (Диринг) табыстылар. Итин таһынан оролор ангийскай, немецкай тылларынан дакылааттары ахтылар. Курстанин түмүгүнэн улуустаагы гимназия оролор үчүгүйдик кыттыбыттарын дьүүлүрү сүбэ билиэгэстэ.

М.ГЕРАСИМОВА.

● Болдойун! ●

АРЫЫЛААХХА

АТ СУУРУУТҮГЭР ЫҢҢРАБЫТ!

Билиги арабыт Портнягин Дмитрий Дмитриевич 25 сыл ат арыстаах үлэһитэ: сайын субан сүлүгү бостуугунан, кыһын убаһа аһаһытыгар, түлээхчинэн үлэһиттэ. Кэлин 7 сыл сыгыһытын таһаарылаахтык үлэһэн пенсияга тахсыта. Ол курдук, хас да төгүл орохска бастабыта. 1978 с. төрүбү ылынга оройуонга бастаан, Москвага Бүтүн Союзтаагы Норуот Хаһаайыстыбатын Ситиһилэрин Биастаахтыгар кыттыта.

Арабыт быйыл — Дьөгөһөй сылгар 80 саһын туоларын ат суурутун таптааччылар кулун тутар 12 күнүгэр Арыылааха 2400 м уонна 16 км (1600 метрдээх сир 10-на эрийэллэр) саасы ат суурутун ытырабыт!

Кыттаахтарын баһалаахтар 23-246 телефонига эрийэн усул-обулатын билсипин.

Оролор.

УМУБАТ ДЬОННОРУМ, СЫЛЛАРЫМ

(Бүтүгэ.

Иннин 3 стр. көр).

Билигиттэн үгүсү толоруута ыраас, грамотнай буоларын ирдирэ, онуоха үөрэтэрэ. Бу үлэһээх үгүсүт бэйэтин айылыттан бэрлэһит таһаанынан, дьүүлүрүнэн норуоттар сахалы кэрэ хамсанылардаах хатыламмат үгүсүлэри айан хааларбыта. Коллективтар түмүк концерттара Свэтгар Дьибарыстарын иккис сценатыгар буолбута. Хас кытааччы айы анал-пропуск бизарларэ. Онон бу көрүүгэ республика аатытан араас улуус 24 ыччата баран кыттыбыт дьоллоохтут. Республика, улуус үгүс көрүүлэригэр ситиһилээхтик кыттыбытмын мунн Саха АССР Верховнай Советин Президиумун Бочуотунай грамотатын 1965 сыллааха Илья Павлович Листиков тутарбыта.

1969 с. Ытык Күөлгэ Илин улуустар талааннарын зональ-найкөрүүлэрэ буолбута. Билиги улуусту үгүсүтү коллектив Николай Иннокентьевич Протодьяконов хотугу норуоттар номохторугарололорун туруорбут "Арагас сулус" дьин сонун үгүсүтүнэн кыттыбыта. Жюри быйаарытынан коллективт дипломант аатын ылыта. Ырыаһыттарга чураттылар иккис тутуубут. Саха АССР үлэһээх артистка Анастасия Лыткина жюри председателэ этэ. Зонакөрүүтүгэр күдүстээх ырыаһыттар Ольга Иванова,

Клавдия Ануфриева, Светлана Кудрина уо.д.а. бааларын үрдүкүн, билиги кыргыттарбыт: Аграфена Кузмина, Мария Новгородова ырыаларын истэн баран, мин балтыларым ордуктар эбит дьин Анастасия Лыткина үрдүк сыаһаны бэрлэһит истэргэ үчүгэй сүрдээхтэ.

2000 — улуусту 70 кыайы 55 сылларын билигитир үбүлүүдүрдээх сыл үүмүтэ. Улуугу бүтүнү хабан, кэһиликтэригэр, түөлбөнүн буолбут көрүүгэ "Солдатская пляска" дьин соһнай үгүсүтүн толорбутум. Манан бүтэһиктин лауреат аатын ылан 64 сааспар 40-тан таһа сыл үгүсүтүбүт дьарыктын түмүстэбим. Бу үлүн сылларга улуугу араас талааннаах хас да көлүөнэ дьонун кытары бииргэ алтыһан, сэмэй дьобурбуунан кыттыһан, сонньон аастымылорум сэмэй дьоллоох кэрэ кэмнэрэ этилэр. Билигин төрөөбүт улуусту аатын үрдэтэр тулуугар уус-уудан самодостельноскайыһалан, актыыбайдык кытта сылдыар ыччат дьоммут аба көлүөнэ ситиһилэрин өссө тахсылаахтык салгыахтара, искусство, культура эйгитигэр байларын талааннарыннан бар дьоннорун үрдүктэрэ, кинилэр истиг махталларын ылаахтара дьин эронбин.

Егор НИКОНОВ.

Хаартыскара: Е. Никонov үгүсүлүр.

РФ Гражданской Кодексыгар сөл түбөһүнэрэн, дьибэринэһи 3 сыла болдьохтоон бизарыкка сөл.

Өскөтүн дьибэринэс болдьохтоо ыйылыбатах буоллабына, кини толоруллубут күмүттэн биир сыл суолтатын сүтэрбөт. Дьибэринэска хайаан дагы толоруллубут күнэ ыйылылаахтык, онуоха ыйа суругунан сурулуохтаах. Күнэ-ыйа ыйылыбатах дьибэринэс дьылга суоһунан аабыллар.

Дьибэринэска уурдарааччы сууматын уонна ханнык болдьохтоо ыһарын ыйара көнүлүлэр. Уурдарааччы баанга бэрэстэбимтэтин илдьэ кэлэн дьибэринэс бизарын сөл. Ол баан анал формаларыгар толоруллар.

Уурдарааччы дьибэринэска хас да сирэй аатыгар, кинилэр уурдары сууматытан ылаагыгар быраап бизарын, дьибэринэска ол туһунан ыйылылаахтык. Баанга хас да счэка уурдарылаах буоллабына, онуоха бу уурдарымылартан

Специалист консультацията

УУРДАРЫ ДЬИБЭРИНЭҔЭ

ыларга уоскай биир дьибэринэһи оноруоха сөл. Бу дьибэринэс туһунан лиискэ суруллар. Дьибэринэска уурдарааччы бэйэтин счэттарын нүмэрин, бэрэстэбимтэ аатын-суолун толору, дьибэринэс болдьохтоо уонна кини толоруллубут күнүн ыйар. Манньык туһунан лиискэ толоруллубут дьибэринэһи уонна эбии баан анал форматыгар толорон уурдарааччы илии баттыр, контролерунан бизаргэттарар.

Уурдарыттан ыларга дьибэринэһи нотариус бизаргэттиэхтээх. Өскөтүн кэһиликтэс нотариус суох буоллабына, нотариальнай өнгөнү онорорго дьыйылаах олохтоох былаас дуоһунастаах үлэһитэ бизаргэтэр. Өскөтүн дьибэринэс бизар уурдарааччы балыыһага сытан эмтэнэр кэмигэр кини бизар дьибэринэһин эмитир тэрлэтэ кылаабынай враһа бизаргэтэр.

Баан тэрлэтэтигэр атын

сиргэ онгоһуллубут уурдарааччы дьибэринэһигэр хайаан да бизаргэтэр дуоһунастаах сирэй тэрлэтэ бөһөтүн туруоруохаах. Саһын ситэ илик, ол эбөтөр 14-дүн туола илик гражданин аатыгар дьибэринэс бэрлэһит. Атын сиргэн борос-туой телеграммнан бэрлэһит дьибэринэс тутууга ылылыбат.

Уурдары кеперүүнэн аһылыбыт, сберкаскага бэрлэһит илик буоллабына, дьибэринэска, инструкция олоһуран, уурдарааччы паспорын дааннаа баара ирдэнэр уонна манньык дьибэринэска бэрэстэбимтэ уурдары дуо-габарын түһэрсиргэр, сбер-каска ыларыгар көнүлүлэн, дьибэринэс ис хоһоонугар ол туһунан киллэрэн бизарын сөл.

Уурдарааччы дьибэринэһин аххаастыан сөл. Кини уурдарыта баар баанын тэрлэттигэр сайбылаһына толорор. Сайбылаһынаа уур-

дарааччы бэйэтин аатын-суолун, баан нүмэрин, счэтун нүмэрин, ону таһынан аххаастынылар дьибэринэс рекавизиттарын — ким бизаргэттигин, хаһан уонна ким аатыгар бэрлэһитин ыйар.

Уурдарыттан дьибэринэһин бэрлэһит тохтоһулар өскөтүн баанга уурдарааччы өлбүтүн туһунан сибидиэтэ-листитэтин адалан көрдөрдөхтөрүнэ. Уурдарааччы өлбүтүн кэнэ кини счэтуттан дьибэринэһин бэрлэһит, баанга уурдарааччы өлбүтүн туһунан ханнык да сибидиэтэ киирбэтэх буоллабына, баан тэрлэтэ оһо эппизитинэһи сүлэт.

Сбербаан иһигэр толорулар дьибэринэс бөһө онгоһулар. Онон үлүн кэмгэ дьибэринэс бизаргэтчилэр билиги өнгөбүтүнэн туһанаргытыгар сүбалиһин.

А.С.ПОПОВА,
Сбербаан оперотделын
сабидиэссэйэ.

ПОЛОЖЕНИЕ

МЕЖУЛУСНЫХ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ
ЧТЕНИЙ ШКОЛ ОБЪЕДИНЕНИЯ "АММА"
(*"Протодьяконовские чтения"*)

Тема: "Интеграция инновационной деятельности школ объединения "Амма" в развитие экологического образования и воспитания".

Цели:

1. Увеличение памяти отличника образования РС (Я), отличника культуры РСФСР, эколога, педагога-экологиста Н.И.Протодьяконова.
2. Дальнейшее внедрение и развитие идей Н.И.Протодьяконова в экологическом образовании и воспитании.
3. Содействие научно-исследовательской деятельности учащихся и педагогов.

Дата: 26 марта 2002 г.

Место проведения: с. Мындагай Чуралчинского улуса, Амгинская СШ, тел. 2-92-33.

Участники: учащиеся, педагоги образовательных учреждений, школы Чуралчинского улуса, школы, входящие в объединение "Амма", Министерство охраны природы, ИПКРО, РЭБС, БГФ ЯГУ, Чуралчинское УУО, улусная инспекция охраны природы.

Секции чтений:

1. Естественные науки (для учащихся и учителей).
2. История и краеведение родного края (для учащихся и учителей).
3. Филология и лингвистика (для учащихся и учителей).
4. Воспитание и методика преподавания (для учителей).

Оформление докладов:

Каждый экземпляр доклада предоставляется в отдельной папке. Все разделы доклада выполняются на отдельных страницах белой бумаги формата А4. Отпечатаны на компьютере (шрифт 12, шрифт титульного листа 14).

Демонстрационный стенд имеет размер не менее одного атаманского листа. Цель стенда — максимально ярко продемонстрировать содержание работы, доходчиво отразить новизну и структуру работы.

Тематика докладов не ограничивается. Выступление тезисное, регламент 10 мин.

Заявки на участие в "Протодьяконовских чтениях" предоставляются в УУО до 15 марта 2002 г.

Оргкомиссия.

БИЛЛЭРИЛЭР

Чааһынай предприниматель Г.Г. Дагданча кэлэн иһэр Дьакталлар Бүтүн аан дойдутаагы күннэринэн — саасы сачдал бырааһынныгынан кэрэ аһардары итиник эбэрдаллар уонна таһаарга ЧЭПНЭТИИИ онорбутун иһитиннэрэр.

БИИГИ ӨНӨБҮТҮНЭН ТУҢАНЫ!

Күн аайы Чуралчы — Дьокускай — Чуралчы маршрутуун дьону таһабын. Телефоннар: Чуралчыга — 41-357, Дьокускайга — 42-85-66. Талайга, Мугудайтан дьону ылабын.

АТЫЛЫБЫТ

Сугаллык сибинньэ оролорун. 5 ыйдаахтары — 1500 солк. (6 төбө), 6 ыйдаахтары — 2000 солк. (7 төбө), 7 ыйдаахтары — 2500 солк. (5 төбө). Хатылыга билсэр тел. 25-389, Садалищевтар, Павловтар.

Ыска ыалбыт оһото, фельдшер идэлээх, Чуралчы саһына-титтан төрүтээх.

ФЕОФАНОВА Татьяна Егоровна

эдрэ саһыгар Дьокускай куоракка өлбүтүнэн ийэтигэр Мария Герасимовна, аҕатыгар Егор Дмитриевич Феофановтарга, бииргэ төрөөбүттэригэр, оролоругар дириг курбаммытын тиздэбит.

Терентий, Анна, Семен, Варвара Дьяковскайдар, Дьяковтар, Сивцевтар, Гуляевтар дьинэ кэргэттэрэ.

Таайбыт, Мугудай нэһилигин олохтооһо

ТОЛСТОУХОВ Василий Герасимович I

үлүн ырахан ыраһытан күн сириттэн барбытынан оролоругар, бииргэ төрөөбүттэригэр, чугас аймактарыгар дириг курбаммытын тиздэбит.

Дирингтэн Павловтар.

Күндү быраата, СГУ саха филологиятын уонна культураны факультетын I курсун студента, Хатылы олохтооһо

ДЬЯКОВСКИЙ Игорь Сергеевич

соһумардык олохтон туорабытынан Дьокускайдаагы географическай училище преподавателигэр Едидия Алексеевна Винокуровага, кини бары чугас дьонугар, аймактарыгар дириг курбаммытын тиздэбит.

Чуралчытаагы гимназияга бииргэ үлэһэбит дьуөгэлэрэ.

Күндү дьуөгэтигэр, улуустаагы кини библиотека үлэһитигэр Монастырева Людмила Петровнага уонна кини дьинэ кэргэнигэр таппалаах убака.

ГУРИНОВ Аркадий Петрович

Ленскай куораты чөлүгэр түһэригэ үлэһит сылдьан соһумардык маддьан өлбүтүнэн дириг курбаммытын тиздэбит.

Доботторун, биир дойдулаахтарын ааттарыттан Пономаревтар, Кондратьевтар, Н.Н. Степанова дьинэ кэргэттэрэ.

Редактор ПОПОВ Г.Г.
ААДЫРЫСЫБЫТ: 678670, Чуралчы сэл.
Карл Маркс уул. 26 "а".
ТЕЛЕФОННАРЫТ:
редактор — 41-332, отделлар — 41-265.
E-mail: sanaoloh@churapsakha.ru

Хаһыаты төрүөтүчүлэр: Саха Республикатын Правительства, улуус дьаһалтата, редакция. Хаһыат сахалы тылыннан оптуорунньука, чэппиэргэ, субютага тахсар.
Хаһыат индекса: 54907

"Сага олох" редакционнай-издательскай холбоһук.
Офсетнай бэчээт. Сакааһын № 26. Тираж: 2488.
04.03.2002 с. бэчээткэ бэрлиһинэ.

Автор суругар этиллэр санаа редакция позициятыгар маддьын сөл түбөһөр буолбатах. Сурунка ыйылылар чакчылар кырдыктаахтарыгар эппизитинэһи автор тус бэйэтэ сүгөр.